

DÉLMAGYARORSZÁG

79. évfolyam, 91. szám
1989. április 19., szerda

A MAGYAR SZOCIALISTA MUNKÁSPÁRT
SZEDED VÁROSI BIZOTTSÁGÁNAK LAPJA

Havi előfizetési díj: 101 forint
Ára: 4,30 forint

Rakosgatják a katonákat

Az MSZMP Politikai Bizottsága az elmúlt héten újjáalakult. Ezek a személyi változások a világsajtóban is igen komoly visszhangot keltettek. Németh Miklós miniszterelnökké választása után azt ígérte, áprilisban terjeszti a Parlament elé az új kormány általa javasolt összetételét. Azt már tudjuk, hogy az országgyűlési csengő május 10-én szólal meg legközelebb. S akkor majd ország-világ tudomást szerezhet az államigazgatási csúcshierarchia új összeállításáról. Persze, már száll a szárnyas hír, van, aki valós — a döntés-előkészítésből származó — információk birtokában, és van, aki csak úgy, „magánszorgalomból” rakosgatja a katonákat. Biztos, minden, politika után érdeklődő olvasó hallott már valamilyen információt. Ahogy a saját „fülleseimet” összegezem, azt kell megállapítanom, hogy hat bársonyszék gazdájának távozásáról hallok a leggyakrabban. Egy miniszter pedig talán Pestről Budára költözik? Tatai Ilona — akinek azért lehetnek konkrét információi — az elmúlt hét végén, Hódmezővásárhelyen azt elemezgette a gazdaságpolitikai aktív résztvevői előtt, hogy ő vár áttörést az új összetételű Minisztertanáctól, mert abban fiatal és rendkívül felkészült szakemberek kapnak majd döntési jogkört és felelősséget.

Persze, a csúcshierarchia lecserélésétől még ne várjuk a Kánaán hirtelen ránszakadását. Egyébként már lassan megint eltelik egy esztendő, történelmünk egy meghatározó eseménye óta. Természetesen, a tavaly májusi országos pártértekezletre gondolok. Ha valamilyen összegezés készül az eltelt esztendőről, akkor nem szerepelhet ebben, hogy „gyors kádercserék segítettek a társadalom minden szintjén az új pályára állást”. A hétfő esti rádióműsorban hallottam a népfront most eltávolított, nagy befolyású funkcionáriusa szájából, hogy a pártértekezlet küldöttei puccsot hajtottak végre. S természetesen, a saját leváltását is hasonlóan értékelte a sértett nyilatkozó. Sőt fenyegetőzik is, hogy ezek a „hirtelen” cselekedetek majd visszajütnek. Szerintem nálunk eddig, a késlekedés okozott mérhetetlen, évtizedek alatt nem pótolható károkat. S ez jellemzője volt (?) a káderepolitikának is.

A csúcshierarchia változása mindig a leglátványosabb, de az, hogy a cserék ne szorítkozzanak a hierarchia legfelső rétegére, ma kulcskérdés. Január elsején megfutamodott — „nyugdíjazását (felmentését) kérte” — a Hungarohemp korábbi vezérigazgatója. Még decemberben kértem, hogy magyarázza meg a döntését. Ez elől mereven elzárkózott. Tehát szerinte az okok nem tartoznak a széles közvéleményre, azokra a dolgozó ezrekre, akik a kenyérüket kapják a — hazai mértékkel mérve — nagy vállalatától, és akik esetleg a munkájukat veszíthetik el, ha a gazdasági bajokon a szervezetben belül nem sikerül úrrá lenni. S mert a ma már „békés nyugdíjas” valamikori vezető a közvéleményt nem tartotta érdemesnek arra, hogy titkaiba beavassa, kénytelenek az emberek a másodlagos, a környezetéből származó értesülések alapján megítélni a távozást. Hallatszottak bőven a belső nézeteltérések hírei. Minősíthetjük-e most rosszindulatú megjegyzéseknek azokat, amik a volt első számú vezető szakmai hozzáértését kérdőjelezték meg, és kinevezését csupán vélt politikai érdekeinek tulajdonították?

Aki az elmúlt évtizedekben politikai munkát végzett, esetleg a pártban gazdaságpolitikai területen tevékenykedett, nem biztos, hogy valós képet épített ki magában a gazdaság gyakorlatáról. Aki hatalmi pozícióból tárgyalt a vállalati, szövetkezeti vezetőkkel, az nem biztos, hogy most elfogadható gazdasági vezetőként. A politikai váltás és a takarékosabb pártgazdálkodás többletét eltávolít ezekben a hónapokban az apparátusból. S a távozni kényszerülők többsége elvárja, hogy a jövőjéről gondoskodjon a párt. Érvük: „Ők a pártmegbízatásra valamikor nem jelentkeztek, hanem őket hívta a párt, és feladatukat megbízatás-ként kapták.” Ha ők évtizedes érdemeikre hivatkoznak — közben válságba került a társadalom, a csőd szélére a gazdaság —, ma csak vezetői (jól fizetett) állásokba hajlandók távozni, akkor megint adunk egy nagy pontot új nekilendülésünknek. De valami gond van az „elvárásuk” logikájával is. Hiszen ugyebár a társadalmi, csoport- és egyéni érdekhierarchia sorában évtizedekig hangsúlyozták az előbb álló kategória előjogait. S most egy csapásra az egyéni érdek elébe kerülhet a csoport-, mi több, a társadalmi érdeknek? Pártismerő magatartás ez a múlt emberei részéről? Csak azért, mert most a saját jövőjükéről, saját egzisztenciájukról van szó?

Igazán biztatónak érzem, hogy a párt reformszárnyának elképzelései egyre karakteresebben rajzolódhatnak ki a közvélemény előtt is. Így talán ennek a józan politikának a társadalmi bázisa elég gyorsan szélesedhet. De a reformok a társadalom és gazdaság minden szintjén elengedhetetlenek. Tatai Ilona mondta Vásárhelyen: „Egyes gyártmányok azért szerepelnek a hazai termékskálán, mert nosztalgiznak a gazdasági vezetők. A megcsokortság miatt, nem hajlandók lemondani róluk.” Lehet, hogy durva a párhuzam, de a lényeg: csupán nosztalgiaiból, humanitásból nem tarthatók már a lezerepelt vezetők és az alkalmatlan beosztottak sem. Európához való csatlakozásunknak a leváltások „könnyortelensége” is része kell, hogy legyen.

Böle István

Független képviselő maradok

— mondja Norwicheból Király Zoltán

Mit gondolhat most az angliai Norwichban, a Szent Hit utcában Király Zoltán? Egyáltalán értesült-e arról, hogy az MSZMP Központi Ellenőrző Bizottsága felülbírálta a tavaly áprilisi döntését? Király vajon pártagnak tartja magát?

— Olyan ez, mint a torpedó — mondja a nemzetközi távhívóból a hölgy —, nem tudok ráállni a számrára.

Úristen, gondolom zakatoló szívvel, hányan vadásznak most Királyra! Aztán egyszer csak csöng a telefon, végre Király hangja, hozzá egy kis lihegés:

— Most érkeztem haza, már a lépcsőn hallottam a csöngést.

— Mikor tudta meg, hogy a kizárást érvénytelenítették?

— Tegnap este hallgattam a BBC magyar adását, angol idő szerint háromnegyed tízkor hallottam meg a nevem.

— A BBC kommentálta a hírt?

— Nem tettek hozzá semmit, csak a hírt olvasták be.

— Mi volt az első reakció?

— Az, hogy milyen furcsa itt kint hallani a nevemet.

— És a második gondolatod?

— Hogy négy hete jöttem el hazulról, és már ekkorát fordult volna a világ?

— És a friss angol sajtó ma, kedden reggel írt valamit?

— Az Independent közölt egy másfél flekkés anyagot, várj, mindjárt előveszem.

Egy kis figyelmeztető zör-

gés a vonalban. Az újságpapír az, vagy szakadni készül a vonal? Egyórás hiábavaló tárcsázás után rémisztő ilyet hallani:

— Zoli, ne vészoldj a fordítással, inkább mondd meg: mi a döntésed?

— Ezt az álláspontot legalább annyira elkapkodottnak érzem, mint a pártból történt kizárásomat. Komolyan mondom, ugyanolyan zűrzavart érzek, mint tavaly áprilisban. Egyébként árucl már el, hogy mi a visszavételünk indoka?

— Az, hogy korábban a politikai magatartásokkal volt baj, nem a nézeteitekkel. Most viszont új helyzet van.

— Otthon mindig új helyzet van, bár ezt a magatartásdolgát nem értem.

— Ha az eszedre hallgatsz, hogyan összegezel?

— Ha reformkor van otthon, akkor ez egy természetes lépés, hiszen a diktatúra szellemében született döntéseket fölül kell bíráltni. De nem igazán tudok hinni a mostani döntés öszinteségében.

— Fölhírod a visszaveteket?

— Nem, nincs pénzem.

— Innen olcsóbb Pestet hívni. Mit üzensz nekik?

— Azt, amit már korábban odahaza is többször elmondtam: független képviselő akarok lenni.

— Tehát, nem fogadod el az MSZMP-tagságot?

— Nem. Amióta új pártok alakultak, sokan felajánlották, hogy lépjek be a soraikba. Mindenkinek nem mondtam. A KEB döntését úgy veszem, hogy az MSZMP is fölajánlkozott. Erre is nemet mondom immár.

— Mikor adod meg a hivatalos választ?

— Ha engem is hivatalosan értesítenek.

— Mit csinálsz ma este?

— Elmegyek a csoporttársaimmal a helybéli könyvtárklubba.

— Elmondod a hírt?

— Itt csak társalogni illeik, a magam dolgairól nem beszéllek. Egyébiránt a héttagú csoportban brazil, japán, olasz, katar, mozambiki, thaiföldi és magyar diák van.

— Mit üzensz azoknak a szegedieknek, akik kíváncsiak a sorsodra?

— Hogy ne kelljen kibálnod a telefonba, készítek egy önterjút, ezt a jövő héten megírom, aztán elküldöm. Abban mondom el az élményeim.

— Várjuk az írást, minden jót!

Dlusztus Imre

A Mai Nap című független képes hetilap tegnapi számában (amely egyébként tegnap nem érkezett meg Szegedre) képes cikk jelent meg a KEB döntésében érintettekéről: a következő kérdésekre válaszoltak: hogyan szerzett tudomást a KEB határozatáról, elégedett-e a döntéssel, és elfogadja-e. Az alábbiakban a válaszokból idézünk:

LENGYEL LÁSZLO: 1. Éppen a politikai fórumon vettem részt, azoktól hallottam, akik nézték a televíziót. 2. Engem azért zártak ki, mert azt mondtam, hogy válság van, és hibás az a gazdaságpolitika, amit követnek. A fellebbezésemben feltételként támasztottam, hogy felelősségre vonják a KEB tagjait, akik

kizártak bennünket, illetve a '85-ös kalandor PB-határozat végrehajtóit, amelynek következtében az adósságállomány kétszeresére növekedett. Nem hallottam róla, hogy ezeket a feltételeket teljesítették. Komolytalan-nak tartom ezt az egészet... A harmadik ok, amiért nemet mondok, az az, hogy pillanatnyilag egyetlen pártot, köztük az MSZMP-t sem tartom valóságos pártnak, olyannak, amelybe be akarnék lépni. Függetlenül — úgy érzem — többet tudok tenni. A „visszazárásunkat” viszont a reformszárny győzelmeinek ítélem, úgy érzem, hogy van foganatja a reformkörök követelésének...

BIRÓ ZOLTÁN: 1. A feleségem nézte a televíziót, ő hívott fel az adás után. 2. A döntés nem okozott sem elégedettséget, sem ellenérzést. 3. Nem kívánok visszazárni az MSZMP-be. Huszonkét évig voltam tagja a pártnak, és nem tartom szükségesnek, hogy oda visszazáram, ahonnan kizártak. Engem azért zárt ki a párt soraiból, mert a Magyar Demokrata Fórumot szerveztem. Ott elköteleztem magam. Ez politikai döntés, ehhez tartom magam.

BIHARI MIHÁLY: 1. A tévéből értesültem a hírről. 2. A döntést két dolognak tudom be. Egyrészt a párt-on belüli pozitív változásoknak, másrészt azoknak a tiltakozóhatározatoknak, amelyeket a pártvezetők küldtek el ez ügyben a párt vezető testületeknek. 3. Mivel a határozatot még nem ismerem — azt még csak most szövegezi a KEB — még nem tudok dönteni.

Vámháború

déseinek tartósságára nem lehet számítani. A lakosság tudja is ezt.

Mire hivatkozva született a vámkorlátozás? Az ország devizahelyzete nem bírja el a lakosság jelentkező devizaigényét. Ez az érvelés igaz lett volna akkor, amikor az előző laza feltételekkel megállapították, de nem volt igaz most, amikor visszavonták.

En nem is azt tartottam a legnagyobb hibának, hogy a lakosság fogyasztja a devizát. Mert évtizedekig nem volt rá módja, most jogos lehetett az igénye, hogy a nagy adósságból ő is kivegye a maga részét, visszafizetnie ugyanis neki kell. Sokkal nagyobb hiba, hogy egy nyugati bevásárlás több jövedelmet hoz, mint egyhavi munka. Ez aztán egyre jobban deformálja a lakosság viselkedését.

Eddig is az volt a legnagyobb bajunk, hogy munkával szinte sehol sem lehetett annyit keresni, mint üzleteléssel, ezt most kiterjesztették egy újabb területre. Bosszantott tehát, hogy a kormányzat gazdaságilag megalapozatlan vámliberálizmust vezetett be. A gazdasági megalapozottságnak csak egyik, szememben nem

is a legelső oka volt a devizahelyzet. Sokkal inkább az, hogy az adott bérszínvonal és a belföldi árarányok, árukinálat mellett a lakossági import igen jövedelmező. Márpedig nem jó az, ha a bécsi bevásárlás egyetlen napja jövedelmezőbb lehet, mint az egyhavi munka a gyárban, az iskolában, az íróasztal mellett.

Az utóbbi negyven esztendő két leghatékonyabb importját a lakoságnak köszönhetjük: a mélyhűtő szekrények és az elektronikai berendezések behozatalára gondolok. Ha nincs módja a lakoságnak, hogy tetteivel szavazzon amellett, hogy a jelenlegi helyzetben a leggazdaságosabb lakossági beruházás a mélyhűtő, soha nem jutott volna hozzá. Van nekünk egy minisztériumi szintű hatóságunk, az Országos Műszaki Fejlesztési Bizottság. Ez azonban már tíz éve nem hitte el, hogy a ház körüli mezőgazdaság legjobb beruházása a mélyhűtő. Az egyszerű ember belátta ezt, sőt mások is. Erre abból következtetek, hogy felemelték az árát. Azt ugyan nem tudom elképzelni, hogy a vámkorlátozásokkal egyidejű ár-emelés tudatos szabotázsnak lenne. Ennyi leleményessé-

get ki sem nézek az illetékesekből. Még egy szabotázsszervezésben jártas szervezetnek is szegény a fantáziája ahhoz, hogy kitalálja, hogyan lehet botrányos helyzetet teremteni az ország felszabadulásának ünnepeén a nyugati határon: csak arra van szükség, hogy az utolsó lehetőség kihasználásán elgondolkodókat egy áremeléssel lehet még serkenteni, hogy utazzanak. Sajnos nálunk az ilyenbe nem bukik bele senki.

Szilárd meggyőződése, hogy a behozott hűtőládák, és az a tény, hogy remélhetőleg a jövőben jobban lesz hazai kínálat ebből is, nagyobb gazdasági haszonnal jár, mint amennyire a nagyvonalú vámintézkedések kerültek. Sokkal kevesebb zöldség, gyümölcs, hús megv. veszendőbe. Sokkal javul a táplálkozási kultúra, aminek egészségügyi hatása nagyobb lehet, mint a devizafordítás.

A legnagyobb haszon azonban abból származna, ha az illetékes kormányhivatalokban megtanulnák, hogy sokkal megalapozottabban kell határozni, rendeleteket hozni.

Kopátsy Sándor

(A vámkorlátozás utáni csendes napokban a „sógoroknál” járt munkatársunk riportját a 3. oldalon közöljük.)